

Lausuntopyyntö: FI.PLM.2015-218

Lausunto TIEDONHANKINTALAKITYÖRYHMÄN MIETINNÖSTÄ

Turvallisuuskomitean päätoiminen sihteeristö lausuu seuraavaa:

Turvallisuuskomitean sihteeristö tukee tiedonhankintalakityöryhmän työtä ja mietinnön sisältöä. "Suomalaisen tiedustelulainsäädännön suuntaviivoja" valaisee poikkeuksellisen selkeästi tietoverkkojen ja kybertoimintaympäristön aiheuttamaa muutosta turvallisuusviranomaisten tietotarpeille ja kansalliselle turvallisuudelle. Työryhmä on pyrkinyt toimissaan esimerkilliseen avoimuuteen ja asiapohjaisen keskustelun lisäämiseen hankalasti lähestyttävässä aihepiirissä. Useat mietinnön esityksistä ovat saaneet kaikkien osallistujien tuen. Mietintö ja laaja kuuleminen antavat erinomaisen pohjan luoda uutta lainsäädäntöä.

Valtioneuvoston periaatepäätöksessä "Suomen kyberturvallisuusstrategia" 24.1.2013 linjataan, että "Sotilaallinen kyberpuolustuskyky muodostuu tiedustelun, vaikuttamisen ja suojautumisen suorituskyvystä" ja "Suorituskyvyn varmistamiseksi kehitetään tiedustelu- ja vaikuttamiskykyä". Työryhmä arvioi tiedustelun tehtäviä laajemmin koko yhteiskunnan kannalta. Mietintö esittää pohdittavaksi toimivaltuuksia tietoliikenne-tiedusteluun, ulkomaan henkilötiedusteluun ja ulkomaan tietojärjestelmätiedusteluun. Ministeriöiden kansliapäälliköt ovat "Suomen tilannekuva hallitusohjelmaneuvoitteluiden tueksi keväällä 2015" arvioineet, että "Turvallisuusviranomaisia koskevan lainsäädännön olisi vastattava muuttuvan toimintaympäristön vaatimuksia. Tulisi harkita, että luotaisiin yhtäaikaista valmistelua sekä siviili- että sotilastiedustelua koskeva säädösperusta ja kehitettäisiin viranomaisten toimivaltuuksia ulkomaan henkilötiedusteluun ja ulkomaan tietojärjestelmätiedusteluun. Lisäksi arvioidaan toimivaltuuksien tarve rajat ylittävän tietoliikenteeseen kohdistettavan tiedustelun osalta." Mietintö suhtautuu myönteisesti tietoliikennetiedustelun mahdollistavan lainsäädännön valmisteluun. Liikenne- ja viestintäministeriö arvioi eriävissä mielipiteessään, että ministeriön edustaja ei voinut suositella tietoliikennetiedustelun mahdollistavan lainsäädännön valmistelua hänen saamiensa tietojen perusteella.

Mietintö ei tarjoa selvää näkemystä, kuinka lainsäädäntötyössä tulisi edetä. Mietinnön perusteella voidaan päätellä, että tulevat mahdolliset hallinnonalakohtaiset lainsäädäntöhankkeet eivät olisi täysin samanlaisia. Näyttää siltä, että sisäministeriön ja puolustusministeriön tiedustelua koskevat tarpeet eroavat toisistaan siinä määrin, että näiden käsittelyä tulisi jatkaa erillisinä. Turvallisuuskomitean sihteeristön mukaan myös asioiden tehokas käsittely puoltaa erillisiä jatkohankkeita. Hallinnonalakohtaisuus mahdollistaisi nopean etenemisen ongelmattomimmissa asiakokonaisuuksissa.

Edellä mainittua erillisyyttä tulee noudattaa johdonmukaisesti. Erillisten jatkohankkeiden tulisi käsittää kaikki mietinnössä mainitut tiedustelulajit. Tietoliikennetiedustelun eriyttäminen ei ole silloin tarkoituksenmukaista.

Turvallisuuskomitean sihteeristö yhtyy mietinnön käsitykseen siitä, että laillisuusvalvonnan ja taloudellisten syiden takia tietoliikennetiedustelua tulisi toteuttaa vain yksi

kansallinen viranomainen. Kansallinen tietoliikennetiedusteluviranomainen tulisi määrittää jo lainsäädäntöhankkeita jaettaessa.

Turvallisuuskomitean sihteeristö korostaa kokonaisturvallisuuden merkitystä yhteiskuntamme turvallisuussuunnittelussa ja tilannekuvassa. Tiedustelulainsäädännön on tuettava valtion johtoa, poliisia ja puolustusvoimia mutta myös laajemmin yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaamista. Lainsäädäntöä valmisteltaessa on tärkeää huomioida riittävästi viranomaisten keskinäisen tiedonvaihdon tarpeet ja ennakoivan tilanneymmärryksen ja analysoitujen tietojen välittäminen viranomaisten kesken.

Lainsäädännössä on mietintöä selvärajaisemmin määriteltävä ne elintärkeiden toimintojen turvaamista koskevat uhkat, joiden havaitsemiseksi tietoliikennetiedustelua tarvitaan. Turvallisuuskomitean sihteeristö ei näe ratkaisuna kuitenkaan uhkien yksityiskoh- taista luettelointia, koska uhkat muuttuvat jatkuvasti.

Lainsäädännössä on selkeästi esitettävä, mitkä tahot olisivat toimeksiantajaviranomaisia tietoliikennetiedusteluviranomaisille kriittisen infrastruktuurin suojaamista ja muissa elinkeinoelämää koskevissa tehtävissä. Mietintö ei anna tähän vastausta.

Lisäksi pyydämme arvioimaan uuden tiedustelukyvyyden aiheuttamat kustannukset ja hankkeesta saatavat muut mahdolliset lisähyödyt. Investointi tuottaa suuremman hyödyn, jos se rakennetaan suojaamaan samalla koko suomalaista verkkoliikennettä. Valtorin riskienhallintajohtaja Kimmo Rouskun mukaan nyt suunnitteilla oleva teknologinen pohjaratkaisu mahdollistaisi sen, että ulkomailta tulevat palvelunestohyökkäykset pystyttäisiin pysäyttämään rajalle. Muilla valtioilla ei ole vastaavaa kansallista suojausta, mikä toisi Suomelle etulyöntiasemaa kilpailtaessa investoinneissa.

Toivomme, että jatkotyössä huomioitaisiin edellä mainitut seikat.

pääsihteeri

Vesa Virtanen

erikoistutkija

Antti Sillanpää